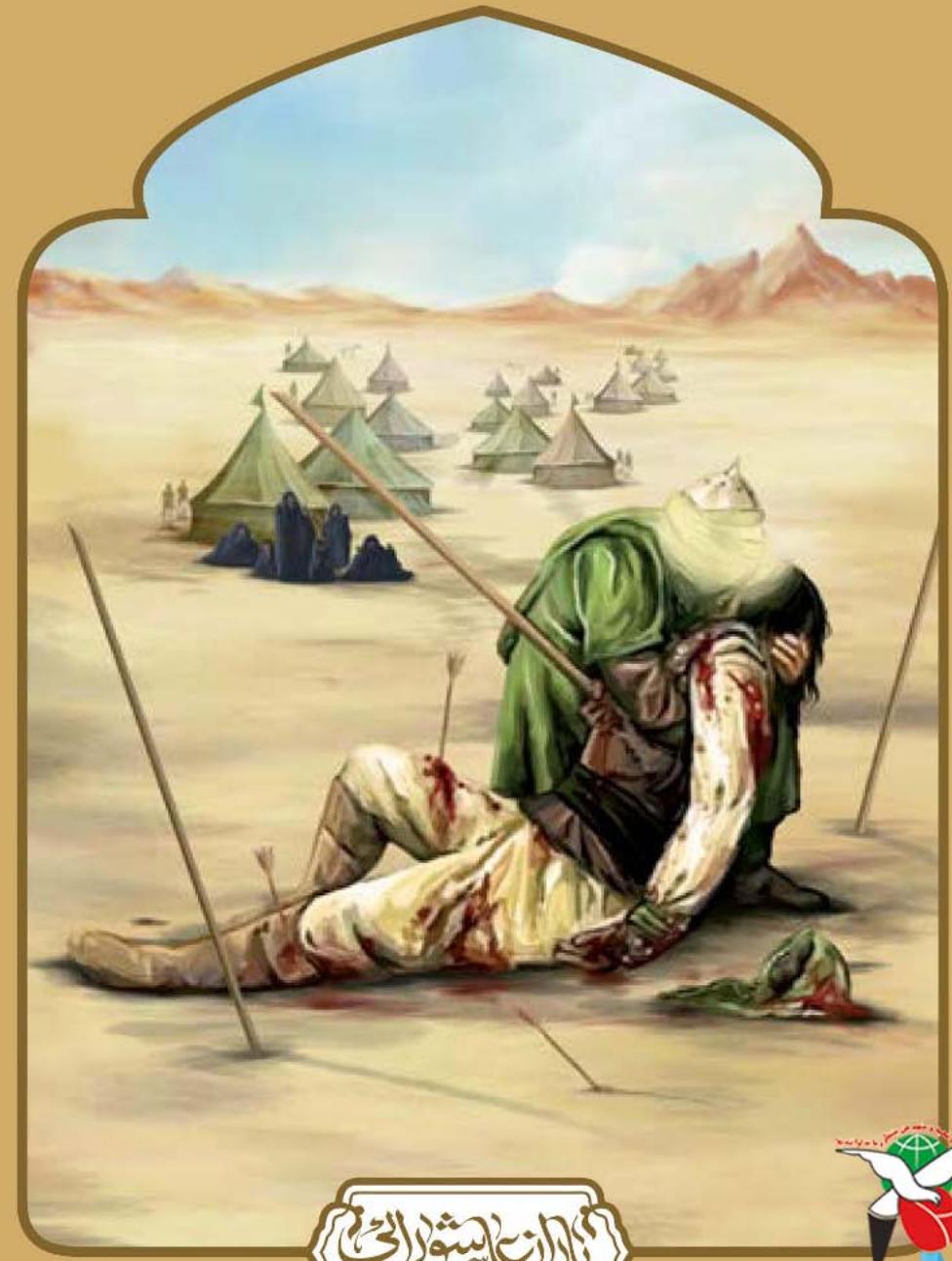

خوشبوتر از گل‌ها؛ جُون بن خوی

امام حسین علیه السلام در کناره میدان نبرد ایستاده بود. جُون بن خوی، غلام حضرت جلو رفت و گفت: «مولای من، اذن میدان می‌دهی؟» امام مهربانانه فرمودند: «ای جُون، خدا پاداش خیرت دهد! تو با ما آمدی، رنج سفر را پذیرفتی، در حق ما خاندان نیکی کردی؛ اما اکنون رخصت بازگشت می‌دهم. برگرد. اینجا زخم است و مرگ. مبادا آسیب بیینی!» جون در خود شکست. سر بر پای امام نهاد و ملتمنسانه گفت: «مولای من، عزیز پیامبر، در شادی‌ها و فراخی‌ها با شما بودم و اکنون در سختی‌ها تنها یتان بگذارم! هرگز. می‌دانم سیاهی پیر و بی‌نسبم، می‌دانم بوى تنم خوش نیست؛ اما بگذارید خون سیاه من با خون پاک شما درآمیزد.» سیدالشهداء علیه السلام لبخندی زدند و اجازه میدان فرمودند. هنگامی که جون در نبرد باشمن بزمین افتاد، امام سراو رابر زانوی خود گذاشتند و فرمودند: «خدایا، رویش را سفید و بویش را دلاییز فرما و با نیکان محسشورش گردان و میان او و آل محمد، آشنایی و همنشینی برقرار کن!»^۱ ده روز بعد از عاشورا، بنی اسد در عبور دوباره از کنار مدفن شهیدان، بویی خوش و غریب حس می‌کردند. این رایحه خوشی پیکر جُون بود.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۱، ص ۷۱۹ تا ۷۲۱.

تکیه‌گاه کاروان کربلا؛ عباس بن علی علیهم السلام

حضرت ابوالفضل علیه السلام کمالات ظاهری و باطنی بسیار و قامتی رشید، چهره‌ای زیبا و شجاعتی کم نظیر داشتند. به خاطر سیمای جذابشان به قمر بنی هاشم مشهور بودند.

مقام حضرت عباس علیه السلام تا به آنچاست که امام معصوم به ایشان می‌گویند: «جانم به فدایت!» شب تاسوعاً دشمن قصد حمله داشت. سیدالشهدا علیه السلام فرمودند: «ای عباس، جانم فدایت! برو و از آنان بپرس که چه شده و چه اتفاقی افتاده است؟» عصر عاشوراً هم که از رزم اوران، فقط اباالفضل العباس و امام حسین علیهم السلام مانده بودند، حضرت عباس علیه السلام نزد امام رفتند تا اجازهٔ جهاد بگیرند. سیدالشهدا علیه السلام فرمودند: «ای برادر، تو پرچم دار من هستی!» عباس علیه السلام عرض کرد: «سینه‌ام از این منافقین به تنگ آمده است! بگذار تا به خون خواهی شهیدانمان به میدان روم..»

بعد از شهادت عباس علیه السلام، امام حسین علیه السلام در کنار پیکر برادر فرمودند: «برادرم اباالفضل! اکنون کمرم شکست و رشته تدبیرم گیست.» سپس، درحالی که اشک بر گونه و محاسن داشت، برادر را بوسید. امام سجاد علیه السلام فرموده‌اند: «برای عباس علیه السلام نزد خداوند تبارک و تعالی مقامی است که همه شهدا به آن غبظه می‌خورند.»^۱

۱. نک: مرتضی آفاتهرانی، یاران شیدای حسین، ص ۲۸۰ تا ۳۱۲.

شبہ پیامبر ﷺ و پیش‌گام بنی‌هاشم؛ علی‌اکبر

کاروان حسینی که به منزل قصر بنی‌مقاتل رسید، امام حسین علیه السلام از حتمی بودن شهادت خود و اصحاب خبر دادند. علی‌اکبر پرسیدند: «پدر جان، مگر ما بر حق نیستیم؟» سخن علی‌اکبر پس از پاسخ مثبت امام، نشان‌گویای معرفت به امام است: «هنگامی که بر حق استوار باشیم، از مرگ ابائی نداریم.»

بعد از شهادت اصحاب در عصر عاشورا، علی‌اکبر علیه السلام، اولین نفر از بنی‌هاشم بود که اجازه میدان گرفت. هنگام وداع این عزیزان خیمه‌ها، امام به بانوان فرمودند: «رهایش کنید؛ علی‌اکبر شیفته ذات خدا و کشته در مسیر حق تعالی است!»

هنگامی که علی عازم میدان شد، امام پشت سر ش راه افتادند و فرمودند: «خدایا، تو شاهد باش در برابر این قوم، شخصی به رزم آمد است که در ظاهر و اخلاق و گفتار، شبیه‌ترین مردم به رسول توضیح می‌دهد. پروردگارا، هرگاه مشتاق دیدار پیامبر بودیم، به او می‌نگریستیم!»

پس از شهادت علی‌اکبر علیه السلام، امام چهره بر چهره علی گذاشتند و فرمودند: «پسرم، بعد از تو اف براین دنیا باد!»^۱

^۱. نک: مرتضی آقاتهرانی، یاران شیدای حسین، ص. ۲۵۲ تا ۲۵۳.

بیان اسناد

حنجره معصوم؛ علی اصغر^{علیه السلام}

عصر عاشوراست. هیچ کس نیست: نه عباس، نه بریر، نه عابس، نه اکبر و قاسم و نه هیج یار و همراهی دیگر. سیدالشهد^{علیه السلام} به یاری خواهی فریاد می‌زند: «آیا کسی هست برای خدا یاورمان باشد؟ آیا یاوری هست که از حرم رسول خدا دفاع کند؟» صدای گریه اصغر در خیمه اوج می‌گیرد؛ یعنی من هستم؛ یعنی هنوز آخرين سرباز در خیمه است!

امام به سمت خیام می‌آیند و می‌فرمایند: «خواهرم، شیرخوار را بیاورید.» سپس در مقابل سپاه می‌ایستند و علی اصغر را بر فراز دست می‌گیرند.

یعنی ممکن است به خاطر علی، از سنگستان دل‌ها، چشمۀ کوچک عاطفه‌ای بجوشد؟!

صدای امام در میدان می‌پیچد: «آخر گناه این کودک چیست؟! کدامین شما را آزرده است؟! اگر به من رحم نمی‌کنید، به کودکم رحم کنید!»

عمرین سعد نگران و هراسان است. حرم‌له زانومی‌زند و تیر رها می‌شود: فواره گلوی اصغر می‌جوشد و خون در مشت حسین^{علیه السلام} به آسمان افشارنده می‌شود.^۱

۱. نک: محمدرضا ینگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۱۳۷۸۱ تا ۱۳۷۴.

حنجره معصوم

نوجوان کربلا؛ قاسم بن الحسن العلیہما السلام

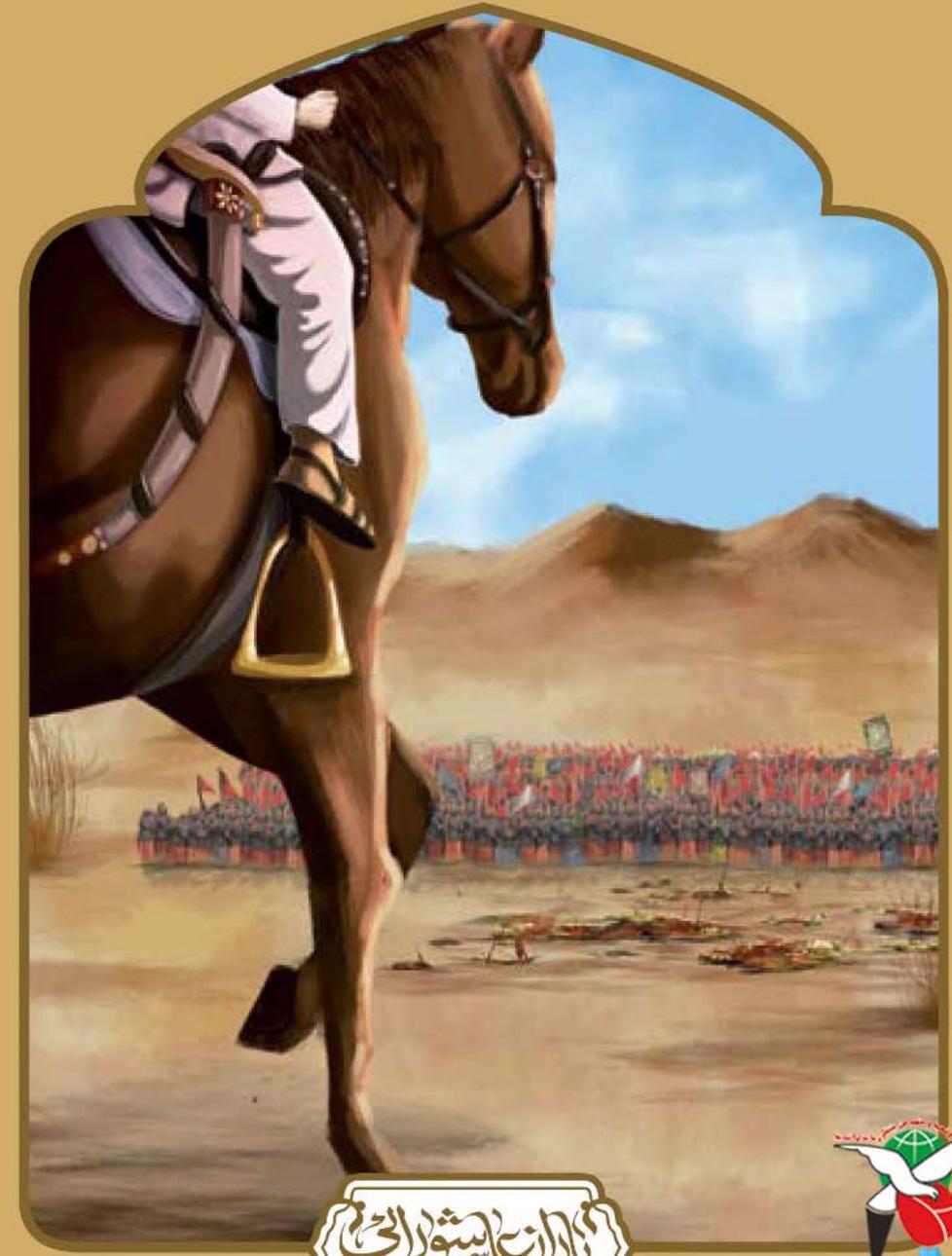
قاسم نوجوانی نابالغ بود. به همین دلیل امام موافق نمی‌کردند که به میدان نبرد برود؛ اما سرانجام با اصرار زیاد اجازه جهاد گرفت.

حمید بن مسلم می‌گوید: نوجوانی چون پاره ماه در وسط میدان کربلا برای مبارزه طلوع کرد. او پیش می‌رفت و شمشیر می‌زد که ناگاه بند کفتش پاره شد. قاسم ایستاد تا بند کفتش را محکم کند؛ یعنی جمعیت فراوان سپاه دشمن، جرأت پیش آمدن برای مبارزه را نداشت و قاسم، آن هزار جنگنده را به حقیقت بی‌اعتنای نگریست!

در گرمای نبرد، ناگهان ضربه‌ای به فرق مبارک قاسم خورد که در اثر آن با صورت به زمین خورد و فریاد برآورد: «عموجان!» امام حسین العلیه السلام به سرعت خود را به قاسم رساند. زمان اندکی گذشت و گردوغبار فرونیشت. قاسم پاهایش را به زمین می‌سایید و درحال پرکشیدن به ملکوت اعلی بود.

پس از شهادت این نوجوان، سید الشهداء العلیه السلام فرمودند: «بر عمومیت سخت است که او را بخوانی و پاسخت نگوید یا پاسخت دهد؛ اما آن پاسخ، تو را نفعی نرساند!»^۱

۱. نک: مرتضی آقاتهرانی، یاران شیدای حسین، ص. ۲۷۰ و ۲۷۱.

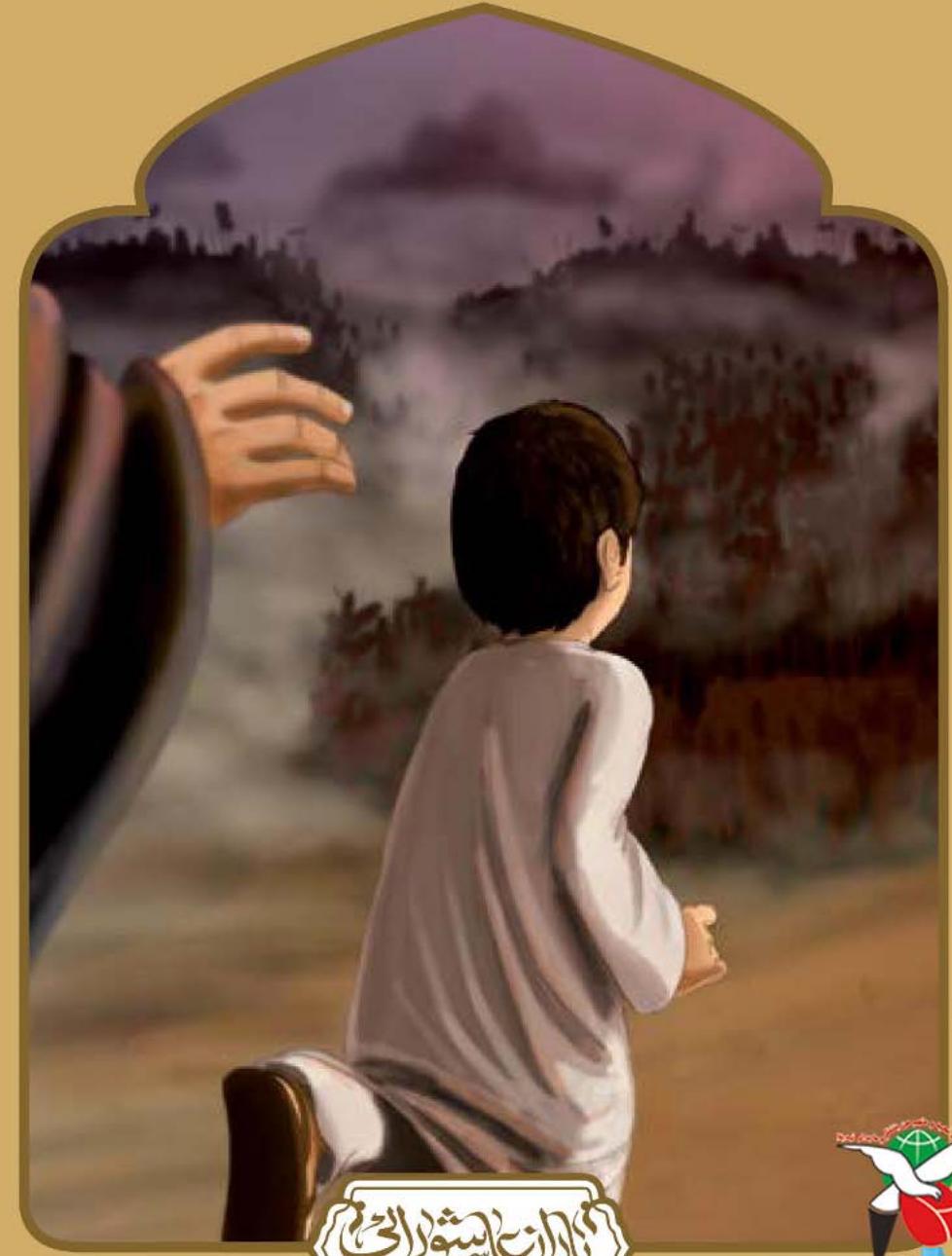

ستاره‌ای بر سینهٔ خورشید؛ عبدالله بن حسن

عبدالله فرزند امام مجتبی^ع کوکی یازده ساله بود و روز عاشورا در خیمه‌گاه با زنان به سر می‌برد. امام حسین^ع از شدت جراحات بر زمین افتاده بودند و در محاصره دشمن بودند که عبدالله از خیمه‌گاه بیرون دوید و شتابان به جانب امام رفت. سیدالشهدا^ع به حضرت زینب^ع فرمودند: «خواهرم! او را نگه دارید.» عبدالله در حالی که زینب او را گرفته بود، فریاد زد: «سوگند به خدا، از عمومیم جدا نمی‌شوم!» سپس به سختی از دستان عمه‌اش زینب جدا شد و به میدان رفت.

هنگامی که ابجرین کعب شمشیر خود را به سوی امام پایین آورد، عبدالله فریاد زد: «ای ناپاک‌زاده، وای بر تو! می‌خواهی عمومیم را بکشی؟!» این را که می‌گفت، دستش را پیش آورد تا ضربه را از امام دور کند؛ ولی دست مبارکش تا پوست قطع شد. فریاد عبدالله به «وا امتا!» بلند شد. امام او را به سینه چسبانیدند و فرمودند: «ای فرزند برا درم! بر آنچه به تور سیده است، صبر کن و آن را به حساب خیر بگذار.» سرانجام عبدالله در آغوش امام حسین^ع، به دست حمله به شهادت رسید.^۱

۱. نک: مرتضی آقاتهرانی، یاران شیدای حسین، ص. ۳۲۰ و ۳۲۱.

لیل لیل عاشورا

شیخ شهید؛ حبیب بن مظاہر

سیدالشہدا^{علیہ السلام} آخرین پرچمی را که بعد از تقسیم پرچم‌هادر کف داشتند، به شوق برافراشتند و فرمودند: «آن که باید این پرچم را در کف داشته باشد، می‌رسد!» سردار پیراز راه رسید تا در فردای عاشورا فرمانده جناح چپ سپاه حسین باشد. روز عاشورا امام حبیب را به فرماندهی جناح چپ گماشتند و هنگام اذان ظهر به او فرمودند: «ای حبیب، از دشمن فرصتی بخواه تا نماز بخوانیم.»

حبیب از لشکر عمر سعد درنگ خواست؛ ولی حصین بن تمیم فریاد زد: «نماز شما پذیرفته نیست.» حبیب خشمگین پاسخ داد: «نماز از آل رسول قبول نیست و از شما پذیرفته است؟!» حصین تیغ کشید و راهی میدان شد. حبیب نیز اذن میدان گرفت و بر دشمن چیره شد؛ ولی دیگران به کمک حصین آمدند و دیری نپایید که سرپیرمرد اصحاب به دنبال اسب، در میدان طوف می‌کرد!

امام بالای پیکر حبیب آمدند و چنین فرمودند: «ای حبیب، خدا برکت داد! چه گزیده مردی بودی: هرشب را به سپیده می‌رساندی و آغاز قرآن را به پایان!»^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۰۶ تا ۹۱۳.

سفیر سرخ؛ قیس بن مسّهّر صیداوى

سه بار سفیرشدن، آن هم سفیر حسین علیه السلام افتخار کمی نیست.
قیس نامه امام به مردم کوفه را بوسید، بر چشم‌ها نهاد و با
حضرت وداع کرد. در قادسیه از هرسود محاصره سواران قرار
گرفت. نزدیک بود دستگیر شود. نامه مولا را چه کند؟! نامه را
به سرعت در دهان گذاشت و جوید و به دشواری فربلید.

عبدالله خشمگین فریاد می‌کشید: «نامه حسین را پاره کردی!
یا به مسجد برو و به حسین و پدرش ناسزا بگو یا با شمشیر
قطعه قطعه خواهی شد!»

فرصتی مغتنم بود. قیس بر فراز منبر بود و مسجد کوفه از
جمعیت موج می‌زد. همه با شگفتی او را می‌نگریستند: «ای مردم
من سفیر حسین بن علی هستم. حسین فرزند علی؛ پاره قلب
پیامبر است و مادرش فاطمه، دختر پیامبر صلوات الله علیہ و آله و سلم. عزیز و محبوب تر
از او نیست. به پا خیزید و یاورش باشید. اما عبد الله: پدرش
ناپاک و خودش ناپاک زاده و زشت کار است...»

ابن زیاد چون گرگ زخم خورده فریاد می‌کشید. لحظاتی
بعد، قیس دست بسته، بر فراز دارالإمارة بود و شمشیر جلاد بر
گلویش. خون، خطی سرخ بر کوچه کشید. سر قیس بن مسّهّر
صیداوى در دستان عبدالملک بن عمیر بود.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۱، ص ۳۴۵-۳۲۲.

مؤذن کربلا؛ حجاج بن مسروق جعفی

حجاج بن مسروق جعفی از اهالی کوفه بود. سال‌های جوانی اش را همراه مولایش علی^{علیہ السلام} در جمل و صفين و نهروان گذراند. برای همراهی با سیدالشهداء^{علیہ السلام} هم به مکه رفت و از مکه تا کربلا همراه و مؤذن حضرت بود.

ظهور عاشورا حجاج به اشاره مولا، آخرین اذانش را گفت و پس از نماز، اجازه میدان گرفت. در میدان نبرد، به جای رجزخوانی تکبیر می‌گفت. حجاج در حالی که بدنش چند زخم برداشته بود، به زیارت مولایش آمد، در مقابلش ایستاد و این‌گونه رجز خواند: «هستی ام فدای تو باد، ای هدایتگر هدایت شده! امروز شهید می‌شوم و جدت پیامبر گرامی^{علیہ السلام} و پدر بزرگوارت علی^{علیہ السلام} را که جانشین شایسته پیامبر می‌دانیم، زیارت خواهم کرد.» امام این طور دعاویش فرمودند: «درود خدا بر تو! مانیز در پی تو، آن بزرگواران را زیارت خواهیم کرد..» بعد از نبردی سخت، حجاج بر زمین افتاد. امام حسین^{علیہ السلام} سراور ابرزانو گرفتند و حجاج بر زانوی محبوش جان سپرد. حضرت لختی درنگ کردند و در کنار پیکر حجاج به اذان ایستادند.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۹۶-۱۰۰۲ تا ۹۹۶.

منادی نماز؛ ابوثمامه عمروبن عبد‌الله صائدی

آشنای کوچک و بزرگ کوفه بود و چهره سرشناس قبیله بنی صائد. ابوثمامه عمروبن عبد‌الله صائدی به خود می‌بالید که بهترین سال‌های جوانی اش را همزم امام علی^ع و همراه امام مجتبی^ع بوده است.

مسلم که به کوفه آمد، ابوثمامه مسئول تدارک سلاح شد. بعد از شهادت مسلم، درحالی‌که تحت تعقیب سربازان عبید‌الله بن زیاد بود، در «عذیب‌الهجانات» به سید الشهداء^ع پیوست. روز عاشورا هنگامی که خورشید به میانه آسمان رسیده بود، ابوثمامه خود را به امام رساند و گفت: «اینک وقت نماز ظهر است. دوست دارم آنگاه پروردگارم را زیارت کنم که آخرین نماز را به امامت شما برپا کرده باشم.» امام حسین^ع فرمودند: «نماز را یادمان آوردي، خداتور ازال نمازگزاران قرار دهد! از دشمنان بخواهید اندکی درنگ کنند تا نماز را به جا آوریم.» هنگامی که ابوثمامه پس از نبردی سخت، از رمق افتاد و زانو اش خم شد، به رکوع ایستاد و سرانجام به هیئت سجده بر خاک افتاد. نام حسین^ع را بر زبان داشت که آخرین نفس‌هایش به شمشیر پسرعمویش شکسته شد.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۵۴-۹۶۳.

تبیین گر مرزها؛ آنس بن حرث کاهلی

آنس بن حرث کاهلی در روزگار فقر صحابه، همراه پدرش همنشین اصحاب صُفه بود. از بدر و حُنین هم خاطره‌ها داشت. آنس کوکی حسین علیه السلام را در مدینه دیده بود.

پیر پرهیزکار و عارف عاشورا به شوق یاری سیدالشهدا علیه السلام شبانه از کوفه به کربلا آمد. روز عاشورا عمامه از سر برداشت و با آن کمر خویش را بست. دستمالی نیز بر پیشانی بست تا ابروان سپید بلندش را زیر آن پنهان کند. سیدالشهدا علیه السلام لحظه‌ای این منظره را نگریستند و به آنس نزدیک شدند؛ سپس دستانش را فشردند و فرمودند: «خدارا سپاس که یارانی فداکار چون شما دارم!»

آن اذن گرفت و راهی میدان شد. پروایش نبود و چالاک‌تر از جوانان شمشیر می‌زد و رجز می‌خواند: «ما چالاک و بی‌امان نیزه‌های مرگ می‌بارانیم و دشمنان را ز مرگ کامیاب می‌کنیم. آل علی شیعیان رحمان‌اند و آل زیاد، پیروان شیطان!»

رجزانس تبیین مرزهاست: تفسیر رویارویی دو شیعه، دو جریان، دو فرهنگ.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۱۹-۹۲۴. تا ۹۱۹-

مؤمن آل فرعون عاشورا؛ حنظلة بن اسعد شبامی

دشت، داغ و آتش ریز بود. رو به روی سپاه دشمن قرار گرفت و آن‌ها را به سکوت دعوت کرد و گفت: «ای قوم، من هر اسنای روزی هستم که از عذاب الهی فریاد می‌کنم: روزی که گریزان و هراسان به امید پناهی هستید و هیچ گریزگاهی از خشم و غضب پروردگار نمی‌یابید!»

این حنظله بن اسعد شبامی بود که سخنان مؤمن آل فرعون با قوم بنی اسرائیل را خطاب به کوفیان بازگو می‌کرد. این‌ها را که گفت، ادامه داد: «مگر نشنیده‌اید که پیامبر ﷺ فرمود: 'حسن و حسین، سور جوانان اهل بهشت‌اند؟'»

همه‌مه از سپاه دشمن برخاست. استهزاء آغاز شد. ولوله به هلله رسید. حنظله اندوه‌ناک خدمت امام رسید. سید الشهداء ﷺ فرمودند: «خدار حمت کند. این مردم از آن زمان مستوجب عذاب شدند که به حقشان خواندی و به ایمانشان دعوت کردی و پاسخت نگفته‌ند و به قتل تزویaran ایستادند.» حنظله با نگاهی به سپاه دشمن گفت: «آیا به دیدار پروردگار خود نرویم و به برادران شهیدمان که در بهشت آرمیده‌اند، نپیوندیم؟» امام حسین ﷺ فرمودند: «برو به سوی چیزی که از دنیا و هرچه در آن است، بهتر و برتر است.»^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۱، ص ۶۹۳ تا ۶۹۵.

تازه مسلمان کربلا؛ عبدالله بن وہب

کاروان امام حسین (ع) به ثعلبیه رسید. امام فرمان درنگ دادند. در دوردست خیمه‌ای ساده و کوچک پیدا بود. امام به پیش رفتند. پیروزی تنها بر در خیمه ایستاده بود. سیدالشهدا (ع) سلام کرده و پرسیدند: «تنها در بیابان چه می‌کنی مادر؟» پیروزن جواب داد: «منتظر پسرم عبدالله هستم. تو که هستی ای جوانمرد؟» در پاسخ شنید: «من حسینم، فرزند دختر پیامبر. حاجت خدا هستم و رو به کربلا دارم. وقتی فرزندت رسید، سلام مرا به او برسان و بگو: فرزند پیامبر آخرالزمان تو را به یاری طلبیده است.»

عبدالله، نصرانی سابق و تازه مسلمان عاشق، ماجرا را که از مادر شنید، اندیشید و راه خود را انتخاب کرد. روز عاشورا هنگامی که دشمن، عبدالله را به شهادت رساند، سرش را به طرف خیمه‌ها پرتاب کرد. ام وہب سرخونین و خاک‌آلود را برداشت و بوسه‌ای بر پیشانی اش نشاند؛ سپس در میان حیرت همگان، سر را به طرف میدان پرتاب کرد و گفت: «ما چیزی را که در راه خداداده‌ایم، پس نمی‌گیریم..» آسمان و زمین مبهوت این نمایش غریب عشق و ایثار شدند.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۱، ص ۶۱۷.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آزاده در دنیا و آخرت؛ حربین یزید ریاحی

دشت کربلا دو سو بیشتر ندارد: سعادت یا شقاوت، پاکی یا پلیدی، بهشت یا جهنم، حسین^{علیه السلام} یا عمر سعد!
حرکجا ایستاده بود؟ چه باید می‌کرد؟
حرپشت سرامام به نماز ایستاد. هنگام مذاکره، فرزند پیامبر
رابه تسليم خواند و به مرگ تهدید کرد! امام بر سرنش خروشید:
«مادرت به عزایت بنشینند! چه می‌خواهی بکنی؟» او گفت:
«اگر فرزند فاطمه نبودی، پاسخت می‌گفتم.»
در روز عاشورا، صدای مظلومیت حسین^{علیه السلام} وجودان خفته‌اش
را بیدار کرد. اندکی بعد، چکمه آویزان گردن بر در خیمه مولا
ایستاد: «آقای من! آیا خداوند توبه مرا می‌پذیرد؟» پاسخ
دلنشین امام، آبی بود بر آتش دلش: «آری، توبه‌ات را می‌پذیرد
واز گناهت می‌گذرد.» اجازه جانبازی خواست و سیدالشهدا^{علیه السلام}
او را آزاد خواندند: «تو آزادی حر. هرچه می‌خواهی بکن.»
بعد از مبارزه‌ای نفس‌گیر نیزه بر سینهٔ حر فرود آمد، بر زمین
افتاد و از هوش رفت. چشمش را که گشود، سرشن را بر زانوی
امام عاشقان دید که فرمودند: «تو حری؛ همان‌گونه که مادرت
توران‌نمی‌د. تو در دنیا و آخرت آزاده‌ای!»^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۱، ص ۶۴۷ تا ۶۴۸.

آزادی عاشورا

مدافعان حرم

نافع بن هلال مشغول پاسبانی از خیمه‌ها بود. حوالی خیمه‌امام گفت و گویی به گوشش رسید. آواز صدای زینب[ؑ] بود: «برادرم حسین! یاران را آزموده‌ای تا در رزمگاه فردا رهایت نکنند؟ برادرم! آیا از حرم رسول خدا دفاع خواهند کرد؟»

نافع تاب نیاورد و به سمت خیمه حبیب دوید: «حبیب! برخیز که دختر علی نگران فرداست. باید به او آرامش داد.»

لحظاتی بعد، اصحاب، پشت خیمه زینب[ؑ] بودند: «سلام ای دختر پیامبر، سلام ای یادگار عزیز امیر مؤمنان و فاطمه زهراء! ما با جانمان آمده‌ایم. اگر نبود فرمان مولایمان حسین، هم‌اکنون شمشیرهایمان نیام را رها می‌کردند و جان‌هایمان عاشقانه تقدیم می‌شدند. ای دختر پیامبر، عهد می‌بندیم که جان خویش را قربانی مولایمان حسین کنیم.»

زینب[ؑ] سپاس‌شان گفتند و فرمودند: «ای بزرگواران، ای پاکان پاک باز، فردا از حریم پیامبر دفاع کنید.»^۱

۱. نک: محمدرضا سنتگری، آینه‌داران افتاب، ج ۲، ص ۷۴۷ و ۷۴۸.

سفرتنها؛ مسلم بن عقیل

پله پله بالا می‌رود. این قصر، پروازگاه اوست و نردنban صعودش به بهشت. تا وصل فاصله‌ای نیست.
چهارشنبه نهم ذی‌الحججه است. حسین^{علیه السلام} در راه است و او در پشت بام قصر کوفه. به بکرین حمران می‌گوید: «بگذار دو رکعت نماز بخوانم». می‌خواند. زود و کوتاه می‌خواند؛ بعد می‌گرید و می‌گوید: «خدایا، این بیدادگرترین و شرورترین قوم را مجازات کن؛ چراکه دعوتمان کردند و حق ما را زیر پا نهادند و به ریختن خونمان برخاستند!»

انگارنه انگار که او مسلم بن عقیل، فرستاده حسین^{علیه السلام} به کوفه است!

از پشت بام صدای هلهله می‌آید. دیروز به او چنگ زدند و امروز، سنگ و نیرنگ! دیروز تکیه‌گاهشان بود و امروز حتی دیوار هم برای او تکیه‌گاه مطمئنی نیست! امروز کوفه سلام، کوفه دشنام شده است. جاده را می‌نگرد. غبار را می‌کاود تا شاید حسین خویش را بیابد. فردا عید قربان است و مسلم پیشاهنگ قربانیان و ذبیح نخستین کوفه.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۱، ص ۲۸۰.

هلال شب‌های کربلا: نافع بن هلال

نیمه شب عاشورا نافع، زیر نور ماه، اطراف خیمه‌ها را می‌پایید. سیاهی مردی از دور دیده می‌شد که می‌نشست و برمی‌خاست. نزدیک تر رفت و پرسید: «کیستی ای مرد؟» صدای امام به گوشش رسید: «نافع، منم. خدایت رحمت کند». نافع گفت: «مولای من، در این سیاهی شب، نزدیک دشمن گزندی به شما نرسد! مولای من، چرا می‌نشستی و برمی‌خاستی؟»

حضرت در پاسخ فرمودند: «نافع، فردا وقتی در غربت این دشت، کودکان و زنان خسته و تشنگ و بی‌پناه می‌گردند، خارها پایشان را خواهد آزد. آن‌ها را برمی‌دارم تا پای کودکان کمتر آسیب ببینند. نافع، تو یار و فاداری بودی. من بیعت خود را برداشتم. از تاریکی شب استفاده کن و برو.»

سخن سیدالشهدا^{علیه السلام} نافع را به لابه و التماس انداخت: «ای فرزند پیامبر، مرا به رفتن می‌خوانی؟ جان برگیرم و بروم؟! جان بی‌شما هیمه دوزخ است. مرگ بی‌شما ذلت و خواری است. مرگم باد که در پای شما نمیرم!»^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۷۴۵ و ۷۴۶.

نیمه شب عاشورا

ابراهیم کربلا؛ بُشرين عمرو

بُشرين عمرو از کوفه به امام حسین (ع) پيوست. روز تاسوعا
پيکي از جانب کوفه به بُشر خبر آورد که فرزندش عمرو در مرز
ري به اسارت درآمده است و اگر آنديشنماک و نگران سرنوشت
اوست، برای رهایی اش باید سريع چاره‌ای بجويid.
کشمکش غريبي بود بين انتخاب ماندن و رفتن، عاطفه
وعقل و کربلا وري! در اين آنديشه بود که امام رافت و رحمت
او فراخواندند: «خدایت رحمت کند بشر! تو ياور و دوستدار
مايی. تو فداکار و وفاداري: اما بيعت خويش را از تو برداشتم.
برو و برای رهایي فرزندت چاره‌اي بینديش.» انگار تعليقی به
دنيانداشت که گفت: «مولای من، نه، هرگز نمی‌روم. درندگان
بيابان زنده‌زنده قطعه قطعه‌ام کنند، اگر از تو جدا شوم! من
برويم و در اين غربت و تنهايي رهایت کنم؟! بروم و عزيز پيامبر
را به گرگان درنده و خون خواران اين دشت بسپارم؟!»
سيد الشهداء (ع) او را ستوده و فرمودند: «اينک که نمي‌روي،
اين پارچه‌های بُرد يمانی را به پسرت محمد بسپار تا در آزادی
برادرش هزينه کند.»^۱ بُشر همچون ابراهيم (ع) از پرسش
گذشت و لقاء محبوب و شهادت در راه معشوق را برگزيرد.

۱. نك: محمدرضا سنگري، آينه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۸۶ و ۹۸۷.

بُشرين استوار الحَقِّ

عاشق پاک باخته؛ مسلم بن عوسجه

از أحد تا حنین و از حنین تا جمل و صفين و نهروان، هزاران بار خورشید شمشير او در مغرب قلب های سیاه و سرهای تباہ، فرو خفته بود. شبانگاه چهارم محرم به همراه همسرو فرزندش مخفیانه از کوفه به کربلاي حسین پيوست. شب عاشورا سيد الشهداء^ع به اصحاب فرمودند: «هنگام نبرد و خون و شمشير و پاره پاره بر خاک افتادن است. بيعتم را از شما برداشتم. برويد و فرصت شب را گريزگاه جان سازيد..» مسلم بن عوسجه از جای برخاست و گفت: «هرگز! به خدا سوگند، از تو جدانمي شوم و با دشمنانت می جنگم تا آنگاه که نيزه ام بشکند. اگر هیچ سلاحی نماند، با سنگ خواهم جنگید تا در رکابت جان بسپارم!»

روز عاشورا هنگامي که مسلم در نبرد با حراميان به خون خود غلتیده بود، يار ديرينه اش حبيب سرش را به دامان گرفت و خواسته او را جويا شد. مسلم، اين عاشق پاک باخته، به سختی با انگشت به امام حسین^ع اشاره کرد و گفت: «اي حبيب، وصيت می کنم که تا پاي جان ياور و حامي او باشی.»^۱

۱. نك: محمدرضا سنگري، آينه داران آفتاب، ج ۲، ص ۸۳۹ تا ۸۵۴.

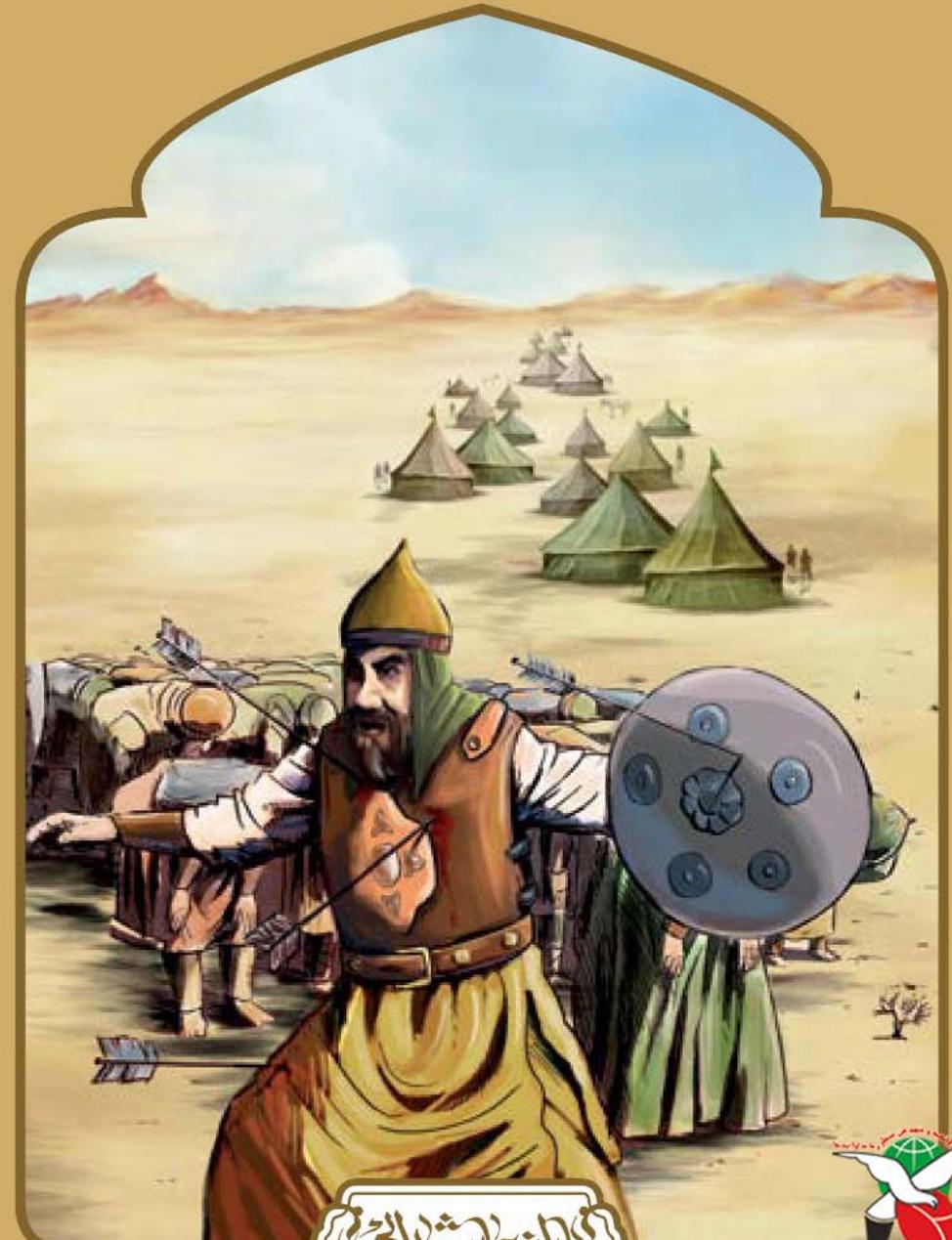

برادری در مقابل برادر؛ عمرو بن قرظه

عمرو بن قرظه، روز ششم محرم، از کوفه به خیل عاشقان ثارالله پیوست. برادرش علی بن قرظه نیز همراه سپاه عمر سعد به کربلا آمد. دو برادر رودرروی هم قرار گرفته بودند. عمرو برادر خود را نصیحت کرد تا شاید به سیدالشہدا بپیوندد؛ اما نپذیرفت.

ظهر عاشورا که امام حسین ع به همراه اصحاب، نماز جماعت را به جا آوردند، عمرو و گروهی دیگر صفوی پیش روی نمازگزاران بستند تا از جان امام و اصحاب پاسداری کنند. نماز که به پایان رسید، عمرو بر زمین افتاد. نیم رمقی در او باقی مانده بود. وقتی سر خود را بر زانوی امام گذاشت، آخرین توانش را به کار برد و گفت: «آیا به پیمان خویش وفا کردم ای پسر پیامبر؟» امام حسین ع فرمودند: «آری عمرو، تو خوب یاری بودی. تو پیش از ما به بهشت رسیدی. سلام مرا به رسول خدا برسان. به او بگو که من نیز اندکی دیگر، به دیدارش خواهم شتافت.»^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۳۹ تا ۹۴۶.

بیان عاشورا

همراه سفیر امام؛ عبدالرحمن بن عبدالله

عبدالرحمن بن عبدالله از اهالی کوفه بود. او به همراه نامه‌های اهل کوفه، در مکه به حضور امام حسین علیه السلام رسید. هنگامی که امام، مسلم بن عقیل را به عنوان سفیر خود به کوفه فرستادند؛ به اشارت حضرت، عبدالرحمن نیز به کوفه بازگشت تا یاور و بازوی مسلم بن عقیل باشد. مسلم که به شهادت رسید، عبدالرحمن شبانه از کوفه خارج شد و به اردوگاه سید الشهداء علیه السلام پیوست. روز عاشورا هنگامی که عبدالرحمن به میدان رفت، این گونه رجز می‌خواند: «من فرزند عبدالله و خاندان یَزَّنَمْ. باور من دین حسین و حسنم. ضربه‌های کشندۀ یمنی بر فرقتن می‌زنم و با این جهاد به لطف خدای خویش امیدوارم..» عبدالرحمن با قطعه قطعه بدن خویش، تصویر زیبای عشق و ایثار را بر خاک داغ کربلا ترسیم کرد.^۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۸۶۳-۸۷۹.

زخمی باران سنگ؛ عابس بن ابی شبیب شاکری

عابس بن ابی شبیب شاکری، پیک مسلم بن عقیل بود که خبر بیعت مردم کوفه را به سیدالشہدا^{علیه السلام} در مکه رساند. روز عاشورا هنگامی که عازم میدان شد، به حضور امام رسید و گفت: «در این زمین و زمان، هیچ کس نزد من محبوب تراز تو نیست. اگر گران بهتر از خون داشتم تا تقاضیم راهت کنم، دریغ نمی ورزیدم..»

عابس روانه میدان شد و دلیرانه شمشیر از نیام کشید. یکی از کوفیان فریاد زد: «به خدا سوگند، هر کس به نبرد او رود، جان بر سر این کار نهاده است!» عابس مبارز می طلبید و هیچ کس جرئت مقابله نداشت که عمر سعد فریاد زد: «سنگ بارانش کنید!»

زیر بارش تیرو سنگ، ناگهان عابس کلاه خود از سر برافکند، زره از تن بیرون کشید و بر سپاه حمله برد. به هر سو هجوم می برد، از مقابلش می گریختند. سپاهیان از همه طرف محاصره اش کردند. با اصابت سنگ ها و تیرها خون از بدن عابس می چکید. سرانجام بدن خونین عابس بر زمین افتاد. لحظه ای بعد، سر عابس با محاسن سپید خون رنگ، در دست ها می چرخید!

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه داران آفتاب، ج ۲، ص ۸۲۷-۸۳۲.

بیان اسناد

رسته از تردید؛ زهیر بن قین بجلی

روزی که از مکه بیرون آمد، سر همراهی امام حسین (ع) نداشت و می گفت: «من بر دین عثمانم و مرا با حسین و علی کاری نیست.» کاروان زهیر و کاروان سیدالشهداء (ع) هم زمان از مکه به سمت کوفه راه افتادند. زهیر در طول مسیر از رویارویی با ابا عبدالله ابا داشت. زهیر در منزل زرود، خیمه افراشته بود که کاروان امام رسید. امام پرسیدند: «اینجا خیمه‌گاه کیست؟» گفتند: «زهیر بن قین بجلی.» امام حسین فرمودند: «سلام مرا به او برسانید و بگویید فرزند فاطمه به همراهی ات می خواند.» همسر زهیر سفره انداخته بود که از پشت خیمه صدای پیک امام برخاست: «سلام ای زهیر. مولایم حسین تو را دعوت کرده است.» دست زهیر لرزید. مانده بود که برس دوراهی یقین و تردید و رفتن و ماندن، کدام را برگزیند! همسرش نهیب زد: «برخیز مرد! فرزند فاطمه تو را دعوت کرده است!» زهیر برخاست و نزد امام رفت. مولا به استیاق کسی که مسافر شر را پس از سال‌ها هجران زیارت می کند، از او استقبال کردند. حرف‌هایی ردوبدل شد و از خیمه امام که بیرون آمد، دیگر خبری از تردید در چهره زهیر نبود. اینک او فرمانده جناح راست سپاه فرزند فاطمه (ع) بود.^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آیینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۹۶۸ تا ۹۶۹.

معلم شهید عاشورا؛ بُریربن حضیر

سیدالقزاء کوفه‌اش می‌گفتند. کودکان و جوانان کوفه در مسجد به طنین دلنشیین قرآنیش گوش می‌سپردند. بُریربا شنیدن خبر حرکت امام حسین^{علیه السلام} خود را به مکه رساند و تا کربلا همسفر امام خویش شد.

هنگامی که سپاه حربا کاروان امام روبه رو شد؛ امام در جمع اصحاب فرمودند: «یاران من! آیا نمی‌بینید که به حق عمل نمی‌شود و از باطل پروانیست؟! من مرگ را جز کامیابی و زیستن با ستمکاران را جز ناکامی نمی‌دانم.»

بُریربا صدای گیایی گفت: «فرزند شایسته رسول! این منت خداست برما که نگاه تو باشد و جان سپردن ما. کدام شکوه و شوکت از این فراتر که بدن‌هایمان قطعه قطعه بر خاک افتد و شفاعت جد تو در قیامت پناهمان باشد!»

شب عاشورا بُریرب در جمع اصحاب شوخی و مزاح می‌کرد. گفتند: «بُریرب، هیچ‌گاه این‌گونه ندیده بودیمت!» بُریرب گفت: «میان ما و دوست، شمشیری فاصله است. ای کاش این فاصله، زودتر برخیزد. در این حال مگر جز شادی رسم دیگری می‌شناسید؟!»^۱

۱. نک: محمدرضا سنگری، آینه‌داران آفتاب، ج ۲، ص ۸۷۸-۸۸۵.

